

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έβδομο τμήμα)

της 24ης Μαρτίου 2022*

«Προδικαστική παραπομπή – Προστασία των καταναλωτών – Κανονισμός (ΕΕ) 1169/2011 – Παροχή πληροφοριών για τα τρόφιμα στους καταναλωτές – Επισήμανση – Υποχρεωτικές ενδείξεις – Κατάλογος των συστατικών – Ειδικό όνομα των συστατικών – Προσθήκη βιταμίνης σε τρόφιμο – Υποχρέωση αναφοράς του ειδικού ονόματος της εν λόγω βιταμίνης – Δεν υφίσταται υποχρέωση αναφοράς των σκευασμάτων βιταμινών που χρησιμοποιήθηκαν»

Στην υπόθεση C-533/20,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Kúria (Ανώτατο Δικαστήριο, Ουγγαρία) με απόφαση της 20ής Οκτωβρίου 2020, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 21 Οκτωβρίου 2020, στο πλαίσιο της δίκης

Somogy Megyei Kormányhivatal

κατά

Upfield Hungary Kft.,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έβδομο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. Passer (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, F. Biltgen και N. Wahl, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: L. Medina

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- οι Somogy Megyei Kormányhivatal, εκπροσωπούμενες από τη Sz. Kovács-Tátrai,
- η Upfield Hungary Kft., εκπροσωπούμενη από την J. Kovács, ügyved,
- η Ουγγρική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον M. Z. Fehér και την R. Kissné Berta,
- η Κροατική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Vidović Mesarek,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ουγγρική.

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον A. Sîros καθώς και από τις B. Rous Demiri και K. Talabér-Ritz,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 16ης Δεκεμβρίου 2021,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του κανονισμού (ΕΕ) 1169/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2011, σχετικά με την παροχή πληροφοριών για τα τρόφιμα στους καταναλωτές, την τροποποίηση των κανονισμών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 1924/2006 και (ΕΚ) αριθ. 1925/2006 και την κατάργηση της οδηγίας 87/250/ΕΟΚ της Επιτροπής, της οδηγίας 90/496/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της οδηγίας 1999/10/ΕΚ της Επιτροπής, της οδηγίας 2000/13/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, των οδηγιών της Επιτροπής 2002/67/ΕΚ και 2008/5/ΕΚ και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 608/2004 της Επιτροπής (ΕΕ 2011, L 304, σ. 18).
- 2 Η αίτηση υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ των Somogy Megyei Kormányhivatal (διοικητικών υπηρεσιών της περιφέρειας Somogy, Ουγγαρία) και της Upfield Hungary Kft., σχετικά με απόφαση με την οποία οι εν λόγω υπηρεσίες διέταξαν την Upfield Hungary να τροποποιήσει την επισήμανση προϊόντος το οποίο διαθέτει στο εμπόριο στην Ουγγαρία.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Ο κανονισμός 1169/2011

- 3 Το άρθρο 1 του κανονισμού 1169/2011, το οποίο φέρει τον τίτλο «Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής», ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Ο παρών κανονισμός αποτελεί τη βάση για την εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας των καταναλωτών όσον αφορά τις πληροφορίες για τα τρόφιμα, λαμβανομένων υπόψη των διαφορών αντίληψης των καταναλωτών και των αναγκών τους για πληροφόρηση και με παράλληλη διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς.»
- 4 Το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχεία στ', ιδ', ιε' και ιθ', του κανονισμού διευκρινίζει ότι, για τους σκοπούς του κανονισμού, οι όροι «συστατικό», «νόμιμη ονομασία», «συνήθης ονομασία» και «θρεπτική ουσία» έχουν αντιστοίχως την ακόλουθη έννοια:

«στ) “συστατικό”: οποιαδήποτε ουσία ή προϊόν, συμπεριλαμβανομένων των αρωματικών υλών, των προσθέτων τροφίμων και των ενζύμων τροφίμων, καθώς και οιοδήποτε στοιχείο ενός σύνθετου συστατικού, οι οποίες χρησιμοποιούνται στην παρασκευή ή επεξεργασία ενός τροφίμου και εξακολουθούν να υπάρχουν στο τελικό προϊόν, ακόμη και σε διαφοροποιημένη μορφή· [...]

[...]

- ιδ) “νόμιμη ονομασία”: η ονομασία ενός τροφίμου η οποία προβλέπεται στις ενωσιακές διατάξεις που εφαρμόζονται για το τρόφιμο αυτό ή, αν δεν υπάρχουν τέτοιες ενωσιακές διατάξεις, η ονομασία η οποία προβλέπεται στους νόμους και στις κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που εφαρμόζονται στο κράτος μέλος στο οποίο το τρόφιμο πωλείται στον τελικό καταναλωτή ή σε μονάδες ομαδικής εστίασης·
- ιε) “συνήθης ονομασία”: ονομασία η οποία είναι αποδεκτή ως ονομασία του τροφίμου από τους καταναλωτές στο κράτος μέλος στο οποίο το εν λόγω τρόφιμο πωλείται, χωρίς η ονομασία να χρήζει περαιτέρω επεξήγησης·

[...]

- ιθ) “θρεπτική ουσία”: πρωτεΐνες, υδατάνθρακες, λιπαρά, εδώδιμες ίνες, νάτριο, βιταμίνες και ανόργανα συστατικά που απαριθμούνται στο παράρτημα XIII μέρος Α σημείο 1 του παρόντος κανονισμού, καθώς και ουσίες που ανήκουν σε μια από αυτές τις κατηγορίες ή αποτελούν συστατικά της».

- 5 Το άρθρο 3 του εν λόγω κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Γενικοί στόχοι», ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Με την παροχή πληροφοριών για τα τρόφιμα επιδιώκεται υψηλό επίπεδο προστασίας της υγείας και των συμφερόντων των καταναλωτών, αυτή αποτελεί δε τη βάση για να επιλέγουν οι τελικοί καταναλωτές ενήμεροι και να κάνουν ασφαλή χρήση των τροφίμων, με ιδιαίτερη έμφαση στους υγειονομικούς, οικονομικούς, περιβαλλοντικούς, κοινωνικούς και δεοντολογικούς παράγοντες.»

- 6 Το άρθρο 7 του ίδιου κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Θεμιτές πρακτικές σχετικά με τις πληροφορίες», ορίζει, μεταξύ άλλων, στην παράγραφο 2 τα εξής:

«Οι πληροφορίες για τα τρόφιμα πρέπει να είναι ακριβείς, σαφείς και κατανοητές για τον καταναλωτή.»

- 7 Το άρθρο 9 του κανονισμού 1169/2011, το οποίο φέρει τον τίτλο «Κατάλογος υποχρεωτικών ενδείξεων», ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Σύμφωνα με τα άρθρα 10 έως 35 και με την επιφύλαξη των εξαιρέσεων που προβλέπονται στο παρόν κεφάλαιο, είναι υποχρεωτική η αναγραφή των ακόλουθων ενδείξεων:

[...]

- β) ο κατάλογος των συστατικών·

[...]

- ιβ) διατροφική δήλωση.»

- 8 Το άρθρο 17 του κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Ονομασία του τροφίμου», προβλέπει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Η ονομασία του τροφίμου είναι η νόμιμη ονομασία του. Αν δεν υπάρχει τέτοια ονομασία, η ονομασία του τροφίμου είναι η συνήθης ονομασία του ή, αν δεν υπάρχει συνήθης ονομασία ή αν η συνήθης ονομασία δεν χρησιμοποιείται, παρέχεται περιγραφική ονομασία του τροφίμου.»

- 9 Το άρθρο 18 του εν λόγω κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Κατάλογος των συστατικών», διευκρινίζει στις παραγράφους του 1 και 2 τα εξής:

«1. Του καταλόγου των συστατικών προηγείται κατάλληλος τίτλος ή ένδειξη που συνίσταται στη λέξη “συστατικά” ή περιέχει τη λέξη αυτή. Ο εν λόγω κατάλογος περιλαμβάνει όλα τα συστατικά του τροφίμου, κατά φθίνουσα σειρά περιεκτικότητας ως προς το βάρος, όπως καταγράφηκαν κατά τη στιγμή της χρησιμοποίησής τους στην παρασκευή του τροφίμου.

2. Τα συστατικά αναφέρονται με το ειδικό τους όνομα, εφόσον έχουν, σύμφωνα με τους κανόνες που προβλέπονται στο άρθρο 17 [...]».

- 10 Το άρθρο 30 του ίδιου κανονισμού, το οποίο αφορά το περιεχόμενο της διατροφικής δήλωσης του άρθρου του 9, παράγραφος 1, στοιχείο ιβ', ορίζει στις παραγράφους 1 και 2 τα εξής:

«1. Η υποχρεωτική διατροφική δήλωση περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

α) ενεργειακή αξία, και

β) ποσότητες λιπαρών, κορεσμένων, υδατανθράκων, σακχάρων, πρωτεϊνών και αλατιού.

[...]

2. Το περιεχόμενο της υποχρεωτικής διατροφικής δήλωσης που προβλέπεται στην παράγραφο 1 μπορεί να συμπληρωθεί με αναγραφή των ποσοτήτων ενός ή περισσότερων από τα εξής:

[...]

στ) οποιεσδήποτε από τις βιταμίνες ή τα ανόργανα συστατικά που απαριθμούνται στο σημείο 1 του μέρους Α του παραρτήματος XIII και υπάρχουν σε σημαντικές ποσότητες, όπως καθορίζεται στο σημείο 2 του μέρους Α του παραρτήματος XIII.»

- 11 Το παράρτημα XIII του κανονισμού 1169/2011, το οποίο φέρει τον τίτλο «Προσλαμβανόμενες ποσότητες αναφοράς», περιλαμβάνει το μέρος Α σχετικά με τις ημερήσιες προσλαμβανόμενες ποσότητες αναφοράς για βιταμίνες και ανόργανα συστατικά όσον αφορά τους ενήλικες, του οποίου το σημείο 1 απαριθμεί τις βιταμίνες και τα ανόργανα συστατικά που μπορούν να δηλώνονται και τις διατροφικές τους τιμές αναφοράς. Στις εν λόγω βιταμίνες περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, η βιταμίνη Α και η βιταμίνη D.

Ο κανονισμός 1925/2006

- 12 Ο κανονισμός (ΕΚ) 1925/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με την προσθήκη βιταμινών και ανόργανων συστατικών και ορισμένων άλλων ουσιών στα τρόφιμα (ΕΕ 2006, L 404, σ. 26), όπως τροποποιήθηκε με τον

κανονισμό 1169/2011 (στο εξής: κανονισμός 1925/2006), περιλαμβάνει το άρθρο 3 με τίτλο «Απαιτήσεις προσθήκης βιταμινών και ανόργανων συστατικών», του οποίου η παράγραφος 1 διευκρινίζει ότι, «[μ]ε την επιφύλαξη των κανόνων του παρόντος κανονισμού, σε τρόφιμα μπορούν να προστίθενται μόνον οι βιταμίνες ή/και τα ανόργανα συστατικά που απαριθμούνται στο Παράρτημα I, με τις μορφές που απαριθμούνται στο Παράρτημα II».

- 13 Το άρθρο 7 του κανονισμού αυτού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Επισήμανση, παρουσίαση και διαφήμιση», προβλέπει στην παράγραφο 3 τα εξής:

«Η διατροφική επισήμανση των προϊόντων στα οποία έχουν προστεθεί βιταμίνες και ανόργανα συστατικά και τα οποία καλύπτονται από τον παρόντα κανονισμό είναι υποχρεωτική. Οι πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται αποτελούνται από εκείνες που ορίζονται στο άρθρο 30 παράγραφος 1 του κανονισμού [1169/2011] και από τις συνολικές περιεχόμενες ποσότητες των βιταμινών και των ανόργανων συστατικών που έχουν προστεθεί στα τρόφιμα.»

- 14 Το παράρτημα I του εν λόγω κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Βιταμίνες και ανόργανα συστατικά που επιτρέπεται να προστίθενται στα τρόφιμα», αναφέρει μεταξύ άλλων τη βιταμίνη A και τη βιταμίνη D.

- 15 Το παράρτημα II του ίδιου κανονισμού περιλαμβάνει, μεταξύ των σκευασμάτων βιταμινών και των ανόργανων συστατικών που επιτρέπεται να προστίθενται στα τρόφιμα, υπό τον τίτλο «Βιταμίνη A», τέσσερα σκευάσματα βιταμινών, ήτοι τη ρετινόλη, την οξική ρετινόλη, την παλμιτική ρετινόλη και το β-καροτένιο. Περιλαμβάνει επίσης, υπό τον τίτλο «Βιταμίνη D», δύο σκευάσματα βιταμινών, ήτοι τη χοληκαλσιφερόλη και την εργοκαλσιφερόλη.

Το ουγγρικό δίκαιο

- 16 Σύμφωνα με το άρθρο 10, παράγραφος 1, του az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény (νόμου XLVI του 2008, σχετικά με την τροφική αλυσίδα και την εποπτεία της από τις διοικητικές αρχές), τα τρόφιμα μπορούν να διατίθενται στο εμπόριο μόνον εάν η επισήμανσή τους περιέχει, στην ουγγρική γλώσσα και με κατανοητό σε όλους, σαφή και ευανάγνωστο τρόπο, τις πληροφορίες οι οποίες προβλέπονται στην κανονιστική ρύθμιση που θεσπίζεται σε εκτέλεση του εν λόγω νόμου και στις άμεσες ισχύος νομικές πράξεις της Ένωσης.

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

- 17 Η Urfield Hungary διαθέτει στο εμπόριο στην Ουγγαρία ένα προϊόν με την ονομασία «Flóra ProActiv, μαργαρίνη με 35 % λιπαρά και προσθήκη φυτικών στερολών». Η επισήμανση του προϊόντος αυτού περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την ένδειξη «Βιταμίνες (A, D)».
- 18 Οι διοικητικές υπηρεσίες της περιφέρειας Somogy, οι οποίες είναι επιφορτισμένες, μεταξύ άλλων, με τη μέριμνα για την τήρηση της εφαρμοστέας νομοθεσίας στον τομέα της προστασίας των καταναλωτών, έκριναν ότι η ένδειξη αυτή δεν ήταν σύμφωνη προς τις διατάξεις του κανονισμού 1169/2011 για τον λόγο ότι αυτές επιβάλλουν να αναγράφεται γενικώς, στην επισήμανση των τροφίμων, το ειδικό όνομα των διαφόρων συστατικών που περιέχονται στη σύνθεσή τους και, στην ειδική περίπτωση κατά την οποία τα συστατικά αυτά είναι βιταμίνες, τα περιεχόμενα σκευάσματα βιταμινών. Ως εκ τούτου, οι ως άνω υπηρεσίες εξέδωσαν απόφαση με την οποία η Urfield Hungary υποχρεώθηκε να τροποποιήσει την επισήμανση του επίμαχου προϊόντος.

- 19 Κατόπιν ασκήσεως από την τελευταία ένδικης προσφυγής κατά της ως άνω αποφάσεως, το αρμόδιο δικαστήριο ακύρωσε την εν λόγω απόφαση στηριζόμενο σε δύο σειρές στοιχείων. Αφενός, έκρινε, κατ' ουσίαν, ότι ο κανονισμός 1169/2011 δεν ορίζει τι πρέπει να θεωρείται γενικώς ως «ειδικό όνομα» των συστατικών που περιέχονται στη σύνθεση των τροφίμων. Αφετέρου, επισήμανε ότι ο κανονισμός 1925/2006 δεν ρυθμίζει περαιτέρω την ονομασία των βιταμινών, των ανόργανων συστατικών και των λοιπών ουσιών στις οποίες αναφέρεται, ενώ απαριθμεί, μεταξύ άλλων, στο παράρτημα II, τα διάφορα σκευάσματα βιταμινών της βιταμίνης Α και της βιταμίνης D που επιτρέπεται να προστίθενται στα τρόφιμα. Υπό το πρίσμα των ανωτέρω στοιχείων, το εν λόγω δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ούτε οι ως άνω δύο κανονισμοί ούτε οποιαδήποτε άλλη διάταξη του δικαίου της Ένωσης αντιτίθενται στη χρήση, για τους σκοπούς της επισήμανσης ενός τροφίμου, των ονομασιών «Βιταμίνη Α» και «Βιταμίνη D».
- 20 Κατόπιν τούτου, οι διοικητικές υπηρεσίες της περιφέρειας Somogy άσκησαν αίτηση αναιρέσεως ενώπιον του Kúria (Ανωτάτου Δικαστηρίου, Ουγγαρία), υποστηρίζοντας, πρώτον, ότι ο κανονισμός 1169/2011 επιβάλλει, γενικώς, να αναγράφεται στην επισήμανση των τροφίμων η ένδειξη του ειδικού ονόματος καθενός από τα συστατικά που περιέχονται στη σύνθεσή τους και, δεύτερον, ότι, όσον αφορά ειδικότερα συστατικά όπως οι βιταμίνες Α και D, το ειδικό αυτό όνομα αντιστοιχεί στο σκεύασμα βιταμινών που έχει προστεθεί σε ένα συγκεκριμένο τρόφιμο, το οποίο σκεύασμα πρέπει, αυτό καθαυτό, να είναι κατ' ανάγκην ένα από εκείνα των οποίων η χρήση επιτρέπεται βάσει του παραρτήματος II του κανονισμού 1925/2006.
- 21 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι το επιχείρημα αυτό εγείρει το ερώτημα πώς πρέπει να ερμηνεύεται η έννοια του κατά το άρθρο 18, παράγραφος 2, του κανονισμού 1169/2011 «ειδικού ονόματος» σε περίπτωση ύπαρξης συστατικών όπως οι βιταμίνες. Δεδομένου ότι η θέση των εθνικών δικαστηρίων επί του θέματος αυτού δεν είναι ομοιόμορφη, θεωρεί ότι είναι αναγκαία η υποβολή σχετικού ερωτήματος στο Δικαστήριο.
- 22 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Kúria (Ανώτατο Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:
- «Έχουν οι διατάξεις του κανονισμού [1169/2011], και ειδικότερα το άρθρο 18, παράγραφος 2, την έννοια ότι, σε περίπτωση προσθήκης βιταμινών στα τρόφιμα, η αναγραφή των συστατικών των εν λόγω τροφίμων πρέπει να περιλαμβάνει, εκτός από την ονομασία των βιταμινών, και την ονομασία των σκευασμάτων βιταμινών που επιτρέπεται να προστίθενται στα τρόφιμα;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

- 23 Με το προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν ο κανονισμός 1169/2011 έχει, λαμβανομένου ιδίως υπόψη του άρθρου του 18, παράγραφος 2, την έννοια ότι, σε περίπτωση προσθήκης βιταμίνης σε τρόφιμο, ο κατάλογος των συστατικών του τροφίμου πρέπει να περιλαμβάνει, εκτός από την ονομασία της βιταμίνης, και την ονομασία του χρησιμοποιηθέντος σκευάσματος βιταμινών.
- 24 Συναφώς πρέπει, προκαταρκτικώς, να επισημανθεί, αφενός, ότι ο κανονισμός 1169/2011 διακρίνει τις έννοιες του «συστατικού» και της «θρεπτικής ουσίας».

- 25 Συγκεκριμένα, το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο στ', του κανονισμού διευκρινίζει ότι ως «συστατικό» νοείται «οποιαδήποτε ουσία ή προϊόν, συμπεριλαμβανομένων των αρωματικών υλών, των προσθέτων τροφίμων και των ενζύμων τροφίμων, καθώς και οιοδήποτε στοιχείο ενός σύνθετου συστατικού, οι οποίες χρησιμοποιούνται στην παρασκευή ή επεξεργασία ενός τροφίμου και εξακολουθούν να υπάρχουν στο τελικό προϊόν, ακόμη και σε διαφοροποιημένη μορφή».
- 26 Παράλληλα, το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο ιθ', του εν λόγω κανονισμού ορίζει ότι η έννοια «θρεπτική ουσία» καλύπτει «πρωτεΐνες, υδατάνθρακες, λιπαρά, εδώδιμες ίνες, νάτριο, βιταμίνες και ανόργανα συστατικά που απαριθμούνται στο παράρτημα XIII μέρος Α σημείο 1» του κανονισμού.
- 27 Αφετέρου, το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχεία β' και ιβ', του κανονισμού 1169/2011 προβλέπει ότι τα συστατικά και οι θρεπτικές ουσίες που περιέχονται στα τρόφιμα τα οποία παράγονται ή διατίθενται στο εμπόριο εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελούν αντικείμενο δύο χωριστών υποχρεωτικών ενδείξεων επί των τροφίμων, ήτοι ενός «καταλόγου συστατικών» και μιας «διατροφικής δήλωσης».
- 28 Η πρώτη από τις δύο αυτές υποχρεωτικές ενδείξεις πρέπει, σύμφωνα με το άρθρο 18, παράγραφος 1, του κανονισμού, να περιλαμβάνει όλα τα συστατικά που περιέχονται στο συγκεκριμένο τρόφιμο.
- 29 Η δεύτερη από τις εν λόγω υποχρεωτικές ενδείξεις πρέπει να περιλαμβάνει, σύμφωνα με το άρθρο 30, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού, την ενεργειακή αξία και τις ποσότητες λιπαρών, κορεσμένων, υδατανθράκων, σακχάρων, πρωτεϊνών και αλατιού που περιέχονται στο οικείο τρόφιμο. Επιπλέον, μπορεί να συμπληρωθεί, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του εν λόγω άρθρου, με αναγραφή, μεταξύ άλλων, των βιταμινών οι οποίες υπάρχουν σε σημαντική ποσότητα στο εν λόγω τρόφιμο.
- 30 Επομένως, οι βιταμίνες χαρακτηρίζονται, καταρχήν, από τον κανονισμό 1169/2011 ως θρεπτικές ουσίες και μπορούν, ως εκ τούτου, να αναγράφονται στη διατροφική δήλωση του άρθρου 9, παράγραφος 1, στοιχείο ιβ', και του άρθρου 30 του κανονισμού, όταν περιέχονται σε σημαντική ποσότητα σε ένα τρόφιμο, χωρίς ωστόσο η αναγραφή αυτή να έχει υποχρεωτικό χαρακτήρα.
- 31 Διευκρινίζεται, εντούτοις, ότι, όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας με τα σημεία 32 έως 34 των προτάσεών της, ο χαρακτηρισμός αυτός δεν σημαίνει ότι οι βιταμίνες δεν δύνανται συγχρόνως να αποτελούν συστατικά κατά την έννοια του κανονισμού 1169/2011.
- 32 Αντιθέτως, η έννοια του «συστατικού» περιλαμβάνει, όπως προκύπτει από τη σκέψη 25 της παρούσας αποφάσεως, οποιοδήποτε προϊόν, ουσία ή στοιχείο το οποίο «χρησιμοποι[είται]» στην παρασκευή ή επεξεργασία ενός τροφίμου και το οποίο «εξακολουθ[εί] να υπάρχ[ει]» στο τελικό προϊόν, πράγμα το οποίο μπορεί να συμβαίνει στην περίπτωση βιταμίνης.
- 33 Επομένως, στην περίπτωση προσθήκης βιταμίνης σε τρόφιμο, αυτή πρέπει υποχρεωτικώς να αναγράφεται στον κατάλογο των συστατικών του άρθρου 9, παράγραφος 1, στοιχείο β', και του άρθρου 18 του κανονισμού 1169/2011. Αντιθέτως, δεν απαιτείται κατ' ανάγκην να αναφέρεται και να ορίζεται ποσοτικά στη διατροφική δήλωση του άρθρου 9, παράγραφος 1, στοιχείο ιβ', και του άρθρου 30 του ως άνω κανονισμού.

- 34 Όσον αφορά το ζήτημα της ονομασίας με την οποία η εν λόγω βιταμίνη πρέπει να περιλαμβάνεται στον κατάλογο των συστατικών που πρέπει να αναγράφονται στο συγκεκριμένο τρόφιμο, επισημαίνεται ότι, κατά το άρθρο 18, παράγραφος 2, του κανονισμού 1169/2011, τα συστατικά ενός τροφίμου πρέπει να αναφέρονται με το ειδικό τους όνομα, εφόσον έχουν τέτοιο όνομα, σύμφωνα με τους κανόνες που προβλέπονται στο άρθρο 17 του εν λόγω κανονισμού.
- 35 Συναφώς επισημαίνεται ότι το άρθρο 17 του κανονισμού 1169/2011 ορίζει, στην παράγραφο 1, ότι η ονομασία των συστατικών πρέπει να νοείται ως η νόμιμη ονομασία του οικείου συστατικού ή, αν δεν υπάρχει νόμιμη ονομασία, ως η συνήθης ονομασία του συστατικού ή, αν δεν υπάρχει συνήθης ονομασία ή αν η συνήθης ονομασία δεν χρησιμοποιείται, ως μια περιγραφική ονομασία του συστατικού.
- 36 Ωστόσο, ούτε η αναφορά του άρθρου 18, παράγραφος 2, του κανονισμού 1169/2011 στο «ειδικό όνομα» ούτε οι αναφορές του άρθρου 17, παράγραφος 1, του κανονισμού στη «νόμιμη ονομασία», τη «συνήθη ονομασία» ή την «περιγραφική ονομασία» καθιστούν, αφ' εαυτών και ελλείψει περαιτέρω διευκρινίσεων, δυνατό να καθοριστεί η ονομασία με την οποία πρέπει να προσδιορίζεται στον κατάλογο των συστατικών ενός τροφίμου που παράγεται ή διατίθεται στο εμπόριο εντός της Ένωσης μια βιταμίνη η οποία έχει προστεθεί στο εν λόγω τρόφιμο.
- 37 Υπό τις συνθήκες αυτές, είναι σκόπιμο, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, να ερμηνεύονται οι διατάξεις αυτές λαμβανομένων υπόψη όχι μόνον του γράμματός τους, αλλά και του πλαισίου στο οποίο εντάσσονται και των σκοπών που επιδιώκονται με τη ρύθμιση της οποίας αποτελούν μέρος (αποφάσεις της 7ης Ιουνίου 2005, VEMW κ.λπ., C-17/03, EU:C:2005:362, σκέψη 41, και της 21ης Ιανουαρίου 2021, Γερμανία κατά Esso Refining, C-471/18 P, EU:C:2021:48, σκέψη 81).
- 38 Συναφώς, όσον αφορά, κατά πρώτον, το πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται οι επίμαχες διατάξεις, παρατηρείται, πρώτον, ότι το άρθρο 2, παράγραφος 2, του κανονισμού 1169/2011 ορίζει, υπό τα στοιχεία ιδ' και ιε', αντιστοίχως, τη «νόμιμη ονομασία» και τη «συνήθη ονομασία» διευκρινίζοντας ότι παραπέμπουν, η πρώτη, στην «ονομασία ενός τροφίμου η οποία προβλέπεται στις ενωσιακές διατάξεις που εφαρμόζονται για το τρόφιμο αυτό ή, αν δεν υπάρχουν τέτοιες ενωσιακές διατάξεις, [στην] ονομασία η οποία προβλέπεται στους νόμους και στις κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που εφαρμόζονται στο κράτος μέλος στο οποίο το τρόφιμο πωλείται» και, η δεύτερη, στην «ονομασία η οποία είναι αποδεκτή ως ονομασία του τροφίμου από τους καταναλωτές στο κράτος μέλος στο οποίο το εν λόγω τρόφιμο πωλείται, χωρίς η ονομασία να χρήζει περαιτέρω επεξήγησης».
- 39 Δεύτερον, ο ως άνω κανονισμός αναφέρει, στο άρθρο 30, παράγραφος 2, στοιχείο στ', και στο παράρτημα XIII, μέρος A, σημείο 1, τις βιταμίνες οι οποίες είναι δυνατό να αναγράφονται και να ορίζονται ποσοτικά στη διατροφική δήλωση του άρθρου 9, παράγραφος 1, στοιχείο ιβ', σε περίπτωση που υπάρχουν σε σημαντικές ποσότητες σε τρόφιμο το οποίο παράγεται ή διατίθεται στο εμπόριο εντός της Ένωσης. Όπως, όμως, υπογράμμισε η γενική εισαγγελέας με το σημείο 47 των προτάσεών της, το παράρτημα XIII, μέρος A, σημείο 1, απαριθμεί τις εν λόγω βιταμίνες χρησιμοποιώντας ονομασίες όπως «Βιταμίνη Α», «Βιταμίνη D» ή «Βιταμίνη Ε», χωρίς, ωστόσο, να προβλέπει ότι οι ονομασίες αυτές συνιστούν νόμιμη ονομασία βάσει του δικαίου της Ένωσης.
- 40 Τρίτον, ούτε οι ανωτέρω διατάξεις ούτε οποιαδήποτε άλλη διάταξη του κανονισμού 1169/2011 αναφέρονται στις εν λόγω βιταμίνες χρησιμοποιώντας άλλες ονομασίες.

- 41 Τέταρτον, ο κανονισμός 1925/2006, ο οποίος διασφαλίζει την προσέγγιση των εθνικών διατάξεων που αφορούν την προσθήκη βιταμινών, ανόργανων συστατικών και ορισμένων άλλων ουσιών στα τρόφιμα, προβλέπει, στο άρθρο 3, παράγραφος 1, ότι «σε τρόφιμα μπορούν να προστίθενται μόνον οι βιταμίνες ή/και τα ανόργανα συστατικά που απαριθμούνται στο Παράρτημα I, με τις μορφές που απαριθμούνται στο Παράρτημα II». Όπως προκύπτει από το πρώτο από τα δύο αυτά παραρτήματα, οι ονομασίες των επίμαχων διαφόρων βιταμινών αντιστοιχούν σε εκείνες του παραρτήματος XIII, μέρος A, σημείο 1, του κανονισμού 1169/2011, όπως υπομνήσθηκαν στη σκέψη 39 της παρούσας αποφάσεως, με την παρατήρηση, ωστόσο, ότι μόνον τα σκευάσματα βιταμινών που απαριθμούνται ρητώς στο δεύτερο από τα εν λόγω παραρτήματα μπορούν να προστίθενται στα τρόφιμα που παράγονται ή διατίθενται στο εμπόριο εντός της Ένωσης.
- 42 Πέμπτον, ο κανονισμός 1925/2006 δεν σκοπεί, εντούτοις, να ρυθμίσει την επισήμανση των τροφίμων ως προς τις διατροφικές τους ιδιότητες ή, γενικότερα, την ενημέρωση των καταναλωτών σχετικά με την παρουσία βιταμινών στα τρόφιμα αυτά· αντιθέτως, το ζήτημα αυτό ρυθμίζεται αποκλειστικώς από τον κανονισμό 1169/2011, όπως σαφώς προκύπτει από το άρθρο 7, παράγραφος 3, του κανονισμού 1925/2006 και όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας με το σημείο 45 των προτάσεων της. Επομένως, τα σκευάσματα βιταμινών που απαριθμούνται στο παράρτημα II του κανονισμού 1925/2006 δεν είναι δυνατό να θεωρηθούν ως ονομασίες οι οποίες προβλέπονται επιπλέον εκείνων που αναφέρονται στη σκέψη 39 της παρούσας αποφάσεως, τούτο δε κατά μείζονα λόγο καθόσον το εν λόγω παράρτημα διευκρινίζει ότι πρόκειται απλώς για διαφορετικές «μορφές» καθεμιάς από τις οικείες βιταμίνες.
- 43 Επομένως, από το σύνολο των ανωτέρω διατάξεων προκύπτει ότι οι βιταμίνες που υπάρχουν σε σημαντικές ποσότητες στα τρόφιμα τα οποία παράγονται ή διατίθενται στο εμπόριο εντός της Ένωσης προσδιορίζονται από τον κανονισμό 1169/2011 με ονομασίες όπως «Βιταμίνη Α», «Βιταμίνη D» ή «Βιταμίνη Ε» για τους σκοπούς της αναγραφής τους στη διατροφική δήλωση που προβλέπεται στο άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο ιβ', στο άρθρο 30 και στο παράρτημα XIII του κανονισμού.
- 44 Για να διασφαλιστεί η συνεπής ερμηνεία και εφαρμογή των διαφόρων διατάξεων του κανονισμού αυτού, πρέπει να γίνει δεκτό ότι οι βιταμίνες θα πρέπει επίσης να αναφέρονται με τις ίδιες αυτές ονομασίες για τους σκοπούς της αναγραφής τους στον κατάλογο των συστατικών που προβλέπεται στο άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο β', και στο άρθρο 18 του εν λόγω κανονισμού.
- 45 Κατά δεύτερον, παρατηρείται ότι ο κανονισμός 1169/2011 αποσκοπεί, μεταξύ άλλων, όπως προκύπτει από το άρθρο του 1, παράγραφος 1, σε συνδυασμό με το άρθρο του 3, παράγραφος 1, στη διασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας των καταναλωτών όσον αφορά τις πληροφορίες για τα τρόφιμα, λαμβανομένων υπόψη των διαφορών στην αντίληψη των καταναλωτών, διά της παροχής σε αυτούς της βάσης για να δύνανται να αποφασίζουν έχοντας πλήρη γνώση όλων των σχετικών στοιχείων (πρβλ. απόφαση της 13ης Ιανουαρίου 2022, Tesco Stores ČR, C-881/19, EU:C:2022:15, σκέψεις 43 και 44 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 46 Ο σκοπός αυτός αντικατοπτρίζεται, μεταξύ άλλων, στην απαίτηση του άρθρου 7, παράγραφος 2, του κανονισμού, κατά την οποία οι πληροφορίες που παρέχονται στους καταναλωτές για τα τρόφιμα που παράγονται ή διατίθενται στο εμπόριο εντός της Ένωσης πρέπει να είναι ακριβείς, σαφείς και ευχερώς κατανοητές.
- 47 Η απαίτηση αυτή πρέπει, αυτή καθεαυτήν, να εκτιμάται όχι μόνο λαμβάνοντας υπόψη τις πιθανές διαφορές αντίληψης μεταξύ των καταναλωτών, όπως εκτίθεται στη σκέψη 45 της παρούσας αποφάσεως, αλλά και λαμβάνοντας ως σημείο αναφοράς τον μέσο καταναλωτή, ο οποίος έχει τη

συνήθη πληροφόρηση και είναι ευλόγως προσεκτικός και ενημερωμένος, όπως προκύπτει από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου (αποφάσεις της 16ης Ιουλίου 1998, Gut Springenheide και Tusky, C-210/96, EU:C:1998:369, σκέψη 31, και της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, Severi, C-446/07, EU:C:2009:530, σκέψη 61).

- 48 Ο εν λόγω σκοπός και η εν λόγω απαίτηση επιρρωννύουν την ερμηνεία που έγινε δεκτή στη σκέψη 44 της παρούσας αποφάσεως. Πράγματι, το γεγονός ότι οι βιταμίνες προσδιορίζονται αποκλειστικώς και κατά τρόπο συνεπή με ονομασίες όπως «Βιταμίνη Α» ή «Βιταμίνη D» στη διατροφική δήλωση και στον κατάλογο των συστατικών που προβλέπει ο κανονισμός 1169/2011 είναι ικανό να διασφαλίσει την παροχή πληροφοριών που είναι ακριβείς, σαφείς και ευχερώς κατανοητές στον μέσο καταναλωτή, ο οποίος έχει τη συνήθη πληροφόρηση και είναι ευλόγως προσεκτικός και ενημερωμένος.
- 49 Αντιστρόφως, η χρήση μόνον αυτών των ονομασιών στη διατροφική δήλωση και η παράλληλη προσθήκη σε αυτές των σχετικών σκευασμάτων βιταμινών που απαριθμούνται στο παράρτημα II του κανονισμού 1925/2006, όπως είναι η «οξική ρετινόλη» ή η «χοληκαλσιφερόλη», για τους σκοπούς της αναγραφής τους στον κατάλογο των συστατικών, θα ενείχε τον κίνδυνο, δεδομένου του σχετικά δυσνόητου και άγνωστου στο ευρύ κοινό χαρακτήρα των περισσοτέρων από τα εν λόγω σκευάσματα βιταμινών, να καταστήσει τις εν λόγω πληροφορίες περισσότερο περίπλοκες και τεχνικές και, συνακόλουθα, λιγότερο σαφείς και δυσχερέστερα κατανοητές για τον μέσο καταναλωτή.
- 50 Κατόπιν του συνόλου των προεκτεθέντων, στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι ο κανονισμός 1169/2011 έχει, λαμβανομένου ιδίως υπόψη του άρθρου 18, παράγραφος 2, του κανονισμού, την έννοια ότι, σε περίπτωση προσθήκης βιταμίνης σε τρόφιμο, ο κατάλογος των συστατικών του τροφίμου δεν απαιτείται να περιλαμβάνει, εκτός από την ονομασία της βιταμίνης, και την ονομασία του χρησιμοποιηθέντος σκευάσματος βιταμινών.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 51 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σε αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (έβδομο τμήμα) αποφαινεται:

Ο κανονισμός (ΕΕ) 1169/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2011, σχετικά με την παροχή πληροφοριών για τα τρόφιμα στους καταναλωτές, την τροποποίηση των κανονισμών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 1924/2006 και (ΕΚ) αριθ. 1925/2006 και την κατάργηση της οδηγίας 87/250/ΕΟΚ της Επιτροπής, της οδηγίας 90/496/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της οδηγίας 1999/10/ΕΚ της Επιτροπής, της οδηγίας 2000/13/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, των οδηγιών της Επιτροπής 2002/67/ΕΚ και 2008/5/ΕΚ και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 608/2004 της Επιτροπής, έχει, λαμβανομένου ιδίως υπόψη του άρθρου 18, παράγραφος 2, του κανονισμού 1169/2011, την έννοια ότι, σε περίπτωση προσθήκης βιταμίνης σε τρόφιμο, ο κατάλογος των συστατικών του τροφίμου δεν απαιτείται να περιλαμβάνει, εκτός από την ονομασία της βιταμίνης, και την ονομασία του χρησιμοποιηθέντος σκευάσματος βιταμινών.

(υπογραφές)